

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VIŠKE POSLOVNE ŠOLE
PRAVNOORGANIZACIJSKE OBLIKE TURISTIČNIH PODJETIJ

Ljubljana, november 2016

POLONA JAGER

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Polona Jager , študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtorica predloženega dela z naslovom Pravnoorganizacijske oblike turističnih podjetij, pripravljene v sodelovanju s svetovalcem izr. Prof. dr. Mitjo Kovačem

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobivanja potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, ne izključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

KAZALO

UVOD	1
1 PRIMERJAVA PRAVNOORGANIZACIJSKIH OBLIK TER OSEBNIH IN NEOSEBNIH DRUŽB.....	2
1.2 Samostojni podjetnik	2
1.2 Osebne družbe	3
1.3 Kapitalske družbe	4
2 PREVLAJUJOČE PRAVNOORGANIZACIJSKE OBLIKE.....	6
3 POZITIVNO PRAVNA ANALIZA	7
3.1 Najbolj učinkovita pravnoorganizacijska oblika	7
3.2 Njihovi problemi	8
4 ANALIZA PRAVNOORGANIZACIJSKI OBLIK V ŠPANJI	8
4.1 Postopek ustanovitve družbe z omejeno odgovornostjo oziroma S.L. v Španiji	9
4.2 Primerjava organizacijskih oblik v Sloveniji in Španiji in katere so najbolj ugodne	10
5 KORPORACIJSKO PRAVO	
5.1 Na splošno o korporaciji	12
5.2 Primerjava med nemškim in angloameriškim sistemom upravljanja.....	15
5.3 Korporacijski kanibalizem	15
5.4 Prevzem podjetja s strani korporacije	16
5.5 Učinki prevzemov	16
5.6 Sovražni prevzem	17
5.7 Prijazni ali prijateljski prevzem	17
5.8 Horizontalni prevzem	17
5.9 Vertikalni prevzem	17
5.10 Zakonska ureditev prevzemov v Sloveniji	17
6 KAKO SO KORPORIRANI HOTELI V SLOVENIJI?	17
6.1 Ali se spremeni pravnoorganizacijska oblika, če prevzamemo hotel od drugega lastnika?	18
SKLEP	21
LITERATURA VIRI	22

KAZALO SLIK

Slika 1: Organi družbe z omejeno odgovornostjo	5
Slika 2: Organi delniške družbe.....	6
Slika 3: Ustanovitelji komanditne družbe	6
Slika 4: Enotirno korporacijsko upravljanje	12
Slika 5: Dvotirno korporacijsko upravljanje	13

KAZALO TABEL

Tabela 1: Oblike družb	7
Tabela 2: Primerjava med anglo ameriškim in nemškim pravnim sistemom	15

UVOD

Pravnoorganizacijska oblika družbe nima takega pomena za uspeh družbe, kot ga ima vizija managementa in njegova sposobnost prilagajanja trgu. Res da so nekatere pravnoorganizacijske oblike družb bolj značilne za določeno dejavnost družbe in obseg poslovanja, kot so na primer korporacije za avtomobilsko industrijo, ali pa samostojnega podjetnika za frizerstvo. Vendar pa v osnovi velja, prednost vsebine pred obliko. Uporabljene bodo sekundarne raziskovalne metode, kar pomeni, da so ti opisi pravnoorganizacijski oblik znani in že obravnavani po drugih avtorjih. V diplomski nalogi je prikazana tudi primerjava, koliko je bilo v letu 2014 fizičnih oseb, gospodarskih in kapitalskih družb, koliko oseb je bilo zaposlenih v posameznih družbah in pa prikazan je tudi koliko prihodka so ustvarili v tem letu. Na osnovi podatkov iz Statističnega urada je potem izračunana struktura v % za gospodarske družbe, število zaposlenih in pa za ustvarjen prihodek. V diplomski nalogi pa so bile tudi omejitve dela in sicer: v 6. Poglavju, ko je bila opravljena analiza Slovenskih hotelov po tem, katera družba je najbolj razširjena med hoteli. Tukaj je bila omejitev ta, da ni bilo mogoče najti podatka o številu zaposlenih pri hotelih, ki bili sprva določeni za analiziranje. Ugotovitev pri diplomski nalogi je, da je postopek prevzema hotela in pa preimenovanje v drugo pravnoorganizacijsko obliko, precej zapleten postopek oziroma je potrebno vložiti veliko truda, da zamenjamo pravnoorganizacijsko obliko. Diplomaska naloga predstavlja pravnoorganizacijske oblike turističnih podjetij. V uvodu diplomske naloge sta na kratko utemeljena problem in pa cilj te diplomske naloge. Diplomaska naloga je razdeljena na šest delov: v prvem delu je predstavljena primerjava pravnoorganizacijske oblik, v drugem sledi opis tistih organizacijskih oblik, katere so prevladujoče, v tretjem je pojasnjena najbolj primerna organizacijska oblika v Sloveniji, v četrtem je zajeta primerjava pravnoorganizacijskih oblik v Sloveniji in v Španiji, v petem je predstavljeno Korporacijsko pravo in glavni učinki prevzemov in v šestem je predstavitev korporiranosti hotelov v Sloveniji. Razlog za izbiro te teme, je ta, da je glede na vse večji pomen turizma na Slovenskem, premalo obravnavana. Tudi prevzemi podjetij so v Sloveniji vse bolj pogosta oblika združevanja podjetij, čemur se ni izognila niti gospodarska panoga turizma. Še posebej pomemben del naloge je primerjava dveh izbranih hotelov v dveh državah in sprememba pravnoorganizacijske oblike ob prevzemih in ustreznost le te.

1 PRIMERJAVA PRAVNOORGANIZACIJSKIH OBLIK TER OSEBNIH IN NEOSEBNIH DRUŽB.

1.1 Samostojni podjetnik

Za **samostojnega podjetnika (v nadaljevanju S.P.)** velja, da je ta pravnoorganizacijska oblika kjer fizična oseba, na trgu samostojno opravlja dejavnost. Ker je samostojni podjetnik fizična oseba, je obdavčen po Zakonu o dohodnini. Firma samostojnega podjetnika sestoji iz imena in priimka osebe, naziva »s.p.« in navedbo dejavnosti, ki jo bo opravljal. Samostojni podjetnik lahko opravlja vse dejavnosti, razen tistih, ki so z zakoni prepovedane. Firmo mora samostojni podjetnik vpisati v poslovni register. Vpis v poslovni register je hiter in dokaj enostaven. Opravi se lahko prek spletne strani e- VEM ali na osebno na upravni enoti. V Sloveniji je bilo leta 2010 vpisanih v Poslovni register 47.000 gospodarskih združb s to pravnoorganizacijsko obliko (Mercina,2017).

Gospodarsko družbo samostojni podjetnik se lahko ustanovi v treh korakih: s prijavo v poslovni register, s prijavo v davčni register in s prijavo v sistemu socialnega zavarovanja (Mercina, 2017).

Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve vpiše gospodarsko družbo samostojnega podjetnika v Poslovni register Slovenije. Samostojni podjetnik potrebuje za vpis v Poslovni register naslednje podatke: datum vpisa začetka poslovanja firme, ime in priimek, enotno matično številko občana in davčno številko podjetnika, poslovni naslov in potrjeno izjavo lastnika objekta, če podjetnik ni lastnik objekta, dejavnost podjetnika, ki je določena po Standardni klasifikaciji dejavnosti in pa podatke o zastopniku in podružnici firme. V imenu firme ne smejo biti uporabljene kratice Sloveniji, grb in zastava Sloveniji. Za ime firme, se lahko uporabljajo tudi tuje črke (Mercina, 2017).

Sedež podjetja, kjer samostojni podjetnik upravlja dejavnost je kraj, kjer je firma vpisana v poslovni register in kjer se opravlja dejavnost. Samostojni podjetnik ima lahko podružnice, ki pa svojo dejavnost opravljajo v drugem kraju in tudi te se vpišejo v register. Podružnice smejo opravljati vse potrebne naloge, ki jih opravlja samostojni podjetnik (Mercina, 2017).

Dejavnost, ki jo opravlja samostojni podjetnik, mora izpolnjevati pogoje, ki pa jih preveri določena inšpekcijska služba. Vpis dejavnosti v poslovni register je brezplačna. Lahko se registrira več dejavnosti. Možno je kasneje dodati dejavnost, ki jo samostojni dejavnik želi opravljati (Mercina, 2017).

Vpis v poslovni register in davčni register se opravi na Točki VEM (Mercina, 2017).

Samostojni podjetnik mora finančnemu uradu prijaviti začetek opravljanja dejavnosti, javiti pa mu mora tudi vse spremembe v zvezi z dejavnostjo, ki jo opravlja.

Če samostojni podjetnik preseže letni promet 50.000 €, postane zavezanec za davek na dodano vrednost (Mercina, 2017).

Samostojni podjetnik se lahko v socialno zavarovanje prijavi z M1 obrazcem. Omenjeni obrazec se lahko odda na točki Vem najkasneje v 8 dneh od vpisa v register poslovanj (Mercina, 2017).

Gospodarska družba samostojni podjetnik lahko odpre firmo tudi preko točke VEM (vse na enem mestu), za kar potrebuje digitalno kvalificirano potrdilo. Ta storitev je brezplačna (Mercina, 2017).

Prednosti samostojnega podjetnika so da denarni vložek v obliki osnovnega kapitala niso potrebni; oseba lahko pri tej obliki razpolaga z denarjem kakor koli želi; pravnoorganizacijska oblika se ustanovi dokaj hitro in pa enostavno; ima tudi nižje administrativne stroške (Mercina, 2017) .

Slabosti samostojnega podjetnika pa so; da s fizično osebo ne morata poslovati skupaj; samostojni podjetnik odgovarja s vsem svojim premoženjem; s.p. lahko ustanovi 1 oseba, ali pa več njih in pa s.p. ima nižjo stopnjo zaupanja, kot pa druge pravnoorganizacijske oblike (Mercina, 2017) .

1.2 Osebne družbe

Osebne družbe se delijo na družbo z neomejeno odgovornostjo in komanditno družbo:

Družba z neomejeno odgovornostjo je družba, katera je najstarejša izmed vseh pravnoorganizacijskih družb in je najnižja stopnja za združitev kapitala v podjetju. Omenjena družba je družba, ki ima dva ali več družbenikov, ki pa odgovarjajo z vsem svojim premoženjem. Družba z neomejeno odgovornostjo se ustanovi tako, da se sklene pogodba med družbenikoma oziroma družbeniki. V podjetju je družbenik odgovoren za dolgove in odgovarja za obveznosti. Podjetje z omenjeno pravno organizacijsko obliko se ustanovi na sodišču. Firma, ki ima to pravnoorganizacijsko obliko, vsebuje ime in priimek enega družbenika. Če določeni družbenik izstopi iz podjetja, ki ima omenjeno pravnoorganizacijsko obliko, lahko svoj delež prenese na neko drugo osebo, ki pa je tudi družbenik podjetja, le z dovoljenjem ostalih družbenikov. Podjetje s to pravnoorganizacijsko obliko vodi poslovne knjige in izdela letno poročilo ter bilanco stanja in bilanco uspeha, kot to naredijo druge gospodarske družbe (Mercina, 2017).

Prednosti te organizacijske oblike so, da minimalni osnovni kapital ni predpisan, da je lahko osnovni kapital lahko vplačan v storitvah in da ima večjo kreditno sposobnost, kot samostojni podjetnik (Mercina, 2017).

Ta organizacijska oblika ima tudi slabosti in te so: da družbeniki odgovarjajo z vsem svojim premoženjem in da so družbeniki med seboj zelo odvisni (Mercina, 2017).

Komanditna družba je pravnoorganizacijska oblika, ki jo sestavljata najmanj dva družbenika, lahko pa jih je več. Eden mora biti komplementar in eden komanditist. Komplementar odgovarja za obveznosti družbe z vsem svojim premoženjem, komanditist pa le z vloženim kapitalom. Iz tega sledi, da ima komanditna družba zaradi komplementarja lastnosti družbe z neomejeno odgovornostjo, zaradi komanditista pa lastnosti družbe z omejeno odgovornostjo. Kapital ob ustanovitvi je lahko sestavljen iz enakih ali pa različnih delov. Komanditist ima pa samo določene pravice do nadzora, nima pa vseh pravic. Podjetje z omenjeno pravno organizacijsko obliko se ustanovi na sodišču. Firma podjetja, ki ima to pravnoorganizacijsko obliko, vsebuje ime in priimek enega družbenika. Če določeni družbenik izstopi iz takega podjetja, svoj delež lahko prenese na neko drugo osebo, ki je družbenik tega podjetja le ob dovoljenju ostalih družbenikov. Podjetje s to pravnoorganizacijsko obliko vodi poslovne knjige in izdela letno poročilo ter bilanco stanja in bilanco uspeha, kot to naredijo druge gospodarske družbe (Mercina, 2017).

Prednosti komanditne družbe so: osnovni kapital ni predpisan; komanditist lahko vplača svoj osnovni vložek v storitvah; komanditisti prispeva v družbo samo osnovni kapital, komplementar pa prispeva samo delo (Mercina, 2017).

Slabosti, ki jih ima komanditna družba pa so: komplementar odgovarja za obveznosti s vsem svojim premoženjem; prihaja tudi do nasprotja interesov med družbeniki in ta oblika je bolj tvegana od kapitalskih družb (Mercina, 2017).

1.3 Kapitalske družbe

Kapitalske družbe se delijo na družbo z omejeno odgovornostjo, delniško družbo in komanditno delniško družbo.

V **družbi z omejeno odgovornostjo** je vsaka oseba udeležena z vložkom, družbeniki pa osebno niso odgovorni za dolgove družbe. Družbeniki se delijo na pravne in fizične osebe. Kapital v družbi se izraža v deležih. Vložki družbenikov so lahko med seboj različni in so navedeni v ustanovitveni pogodbi podjetja, ki mora biti napisana v notarski obliki. Vpisana je v register pravnih oseb. Družbeniki sami določijo poslovodstvo in odgovarjajo za dolgove družbe le z vloženim kapitalom (Mercina, 2017).

Slika 1: Organi družbe z omejeno odgovornostjo

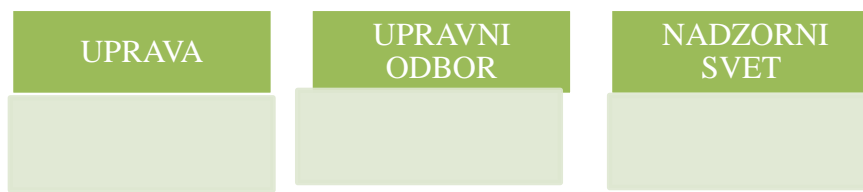

Vir: IRP (Tovarna podjetov), organi družbe z omejeno odgovornostjo, 2011, str.4.

Prednosti, ki jih ima družba z omejeno odgovornostjo so, da je ustanovitev hitra in enostavna, da družbenikom ni potrebno obveščati širšo javnost o poslovanju, kot je to potrebno pri delniški družbi in pa da družbeniki odgovarjajo z obveznosti družbe le z vloženim kapitalom. Slabosti pa sta, da je osnovni kapital potrebno vplačati in da je izplačevanje dobička visoko davčno obremenjeno (Mercina, 2017).

Delniška družba (v nadaljevanju D.D.) je najbolj razvita od vseh pravno organizacijskih oblik. Nastane tako, da oseba vpiše delnice ali pa z zbiranjem kapitala. Osebe v delniški družbi so lahko fizične ali pa pravne. Družba delniške družbe razpolaga upnikom s vsem svojim premoženjem. Delniška družba mora objaviti na koncu leta poročilo, kako so poslovali skozi vse celotno leto. To poročilo mora biti javno, kar pomeni, da mora biti dostopno osebam, ki so odgovorne za delovanje tega podjetja z to pravnoorganizacijsko obliko. Če podjetje z to pravnoorganizacijsko obliko posluje z dobičkom, se ta lahko v celoti razdeli delničarjem, kar imenujemo dividenda. Delničarji se obvezujejo za izpolnitev obljube le s svojim vložkom. Pravica do nadzora v družbi je določena z zakonom. Delničarji imajo v omenjeni pravnoorganizacijski obliki pravice, ki pa se delijo na premoženjske pravice in pa članske pravice. Premoženjske pravice so: udeležnost pri dobičku, pravica do deleža, če gre podjetje v likvidacijo, pravica do nakupa novih delnic. Članske pravice pa so: pravica do volitev, pravica do pregleda nad poslovanjem družbe in pridobitvijo informacij o poslovanju (Orehek, 2017).

Slika 2: Organi delniške družbe

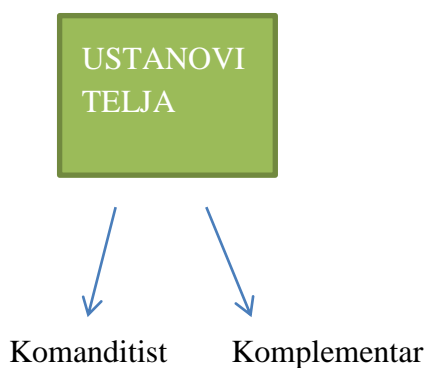

Vir: Podjetniški portal, Organi delniške družbe, 2008-2017.

Komanditno delniška družba (v nadaljevanju K.D.D.) se ustanovi podobno kot delniško družbo in sicer tako, da sprejme statut najmanj 5 oseb. Ustanovitelji komanditno delniške družbe so komplementarji (upravljajo družbo) in komanditisti (opravljajo z delnicami). Ob ustanovitvi morajo statut podpisati najmanj en komplementar in štirje komanditisti. K.D.D. ima lahko nadzorni svet, če to določa zakon. Če so komplementarji fizične osebe, opravljajo s to pravnoorganizacijsko obliko enako, kot velja to za delniško družb. Komplementarji ne smejo glasovati na skupščini, izjemoma lahko, če so udeleženi pri začetnem kapitalu in tudi niso člani skupščine. Pravna razmerje med komplementarji in za razmerja do komanditistov, je smiselno uporabiti ZGD - 1, če ni določeno drugače (Podjetniški portal, b.l.).

Zakonodaja, ki ureja k.d.d. se imenuje Zakon o gospodarskih družbah (ZGD- 1), člen 464-47 (Podjetniški portal, b.l.).

Slika 3: Ustanovitelja komanditne družbe

Vir: Podjetniški portal, Ustanovitelja komanditne družbe2008-2017.

2 PREVLAJUJOČE PRAVNOORGANIZACIJSKE OBLIKE

Prevladujoči pravnoorganizacijski obliki v Sloveniji so za leto 2014 navedene v spodnji tabeli:

Iz tabele je razvidno da je v letu 2014 je v Sloveniji delovalo 186.433 podjetij. V primerjavi z letom 2013 jih je bilo za 2,4 % več. Od delujočih podjetij v letu 2014 je bilo kar 100.356 podjetij, ki so bila po organizacijski obliki fizične osebe, 26.221 drugih pravnih oseb in 59.856 gospodarskih družb. So pa fizične osebe zaposlovale najmanj oseb in sicer 148.412, največ pa so zaposlovale gospodarske družbe in sicer kar 489.059

oseb. Tudi prihodka so dosegle najmanj fizične osebe in sicer 5,8 milijard €, gospodarske družbe pa kar 80,0 milijard €. Fizične osebe so prevladujoča pravnoorganizacijska oblika v Sloveniji v letu 2014, zaradi recesije, ki je povzročila množično odpuščanje zaposlenih. Odpuščeni delavci so našli rešitev svojega položaja v ustanovitvi samostojnega podjetnika (Statistični Urad, 2014).

Tabela 1: Oblike družb

VRSTA DRUŽBE	ŠTEVILO DRUŽB	STRUKTURA DRUŽB V %	ŠTEVILO ZAPOSLENIH	STRUKTURA ZAPOSLENIH V %	PRIHODKI V 1000	STRUKTURA PRIHODKOV V %
GOSPODARSKE DRUŽBE	59.856	32,10	489.059	59,10	80.063.278	85,56
DRUGE PRAVNE DRUŽBE	26.221	14,06	189.929	22,95	7.677.643	8,21
FIZIČNE OSEBE	100.356	53,83	148.412	17,94	5.830.868	6,23
SKUPAJ	186.433	100,00	827.400	100,00	93.571.789	100,00

VIR: Statistični urad Republike Slovenije, Podjetja 2014, 2014, tabela 1

Iz tabele je razvidno da je v letu 2014 je v Sloveniji delovalo 186.433 podjetij. V primerjavi z letom 2013 jih je bilo za 2,4 % več. Od delujočih podjetij v letu 2014 je bilo kar 100.356 podjetij, ki so bila po organizacijski obliki fizične osebe, 26.221 drugih pravnih oseb in 59.856 gospodarskih družb. So pa fizične osebe zaposlovale najmanj oseb in sicer 148.412, največ pa so zaposlovale gospodarske družbe in sicer kar 489.059 oseb. Tudi prihodka so dosegle najmanj fizične osebe in sicer 5, 8 milijard €, gospodarske družbe pa kar 80,0 milijard €. Fizične osebe so prevladujoča pravnoorganizacijska oblika v Sloveniji v letu 2014, zaradi recesije, ki je povzročila množično odpuščanje zaposlenih. Odpuščeni delavci so našli rešitev svojega položaja v ustanovitvi samostojnega podjetnika (Statistični Urad, 2014).

3 POZITIVNO PRAVNA ANALIZA

3.1 Najbolj učinkoviti pravnoorganizacijski obliki in zakaj?

Najbolj učinkoviti pravnoorganizacijski obliki sta delniška družba in družba z neomejeno odgovornostjo.

Delniška družba je najbolj učinkovita zato, ker družbenikom ni potrebno odgovarjati z vsem svojim premoženjem do višine lastnega premoženja za obveznosti, ki jih ima družba; drugi razlog je, da omenjena pravnoorganizacijska oblika lahko deluje tudi na

borzi in si s tem poveča ugled in pa tudi možen je dogovor sklepanja posla med družbo s to pravnoorganizacijsko obliko in pa njenimi družbeniki (Mladi podjetnik, 2017).

Družba z neomejeno odgovornostjo je najbolj učinkovita zato, ker imajo vse osebe v podjetju oziroma vsi družbeniki tega podjetja vpogled v administrativni oziroma v poslovodni del te družbe. Družbeniki imajo možnost, da si razdelijo dobiček (Mladi podjetnik, 2017).

3.2 Problemi delniške družbe in družbe z omejeno odgovornostjo

Problemi, ki pa nastopijo v delniški družbi pa so naslednji: družba oziroma firma ima višje administrativne stroške oziroma stroške poslovanja, kar pa podjetju ne prinese koristi; pri ustanovitvi delniške družbe je potrebno izvesti kar precej zahteven postopek in pa dobiček je davčno zelo visoko obremenjen (Mladi podjetnik, 2017).

Težava pa nastopi tudi, ker v delniški družbi odgovarjajo delničarji z vsem svojim vloženim kapitalom, kar pomeni, če bi šlo podjetje v stečaj, bi morali prodati vse premoženje, ki ga je imelo podjetje oziroma firma v času svojega poslovanja, kar pa velikokrat pomeni, da niso poplačane niti obveznosti do poslovnih partnerjev, kaj šele izplačilo vložkov delničarjem (Mladi podjetnik, 2017).

Problemi, ki pa jih ima družba z neomejeno odgovornostjo pa so naslednji: družbeniki mislijo, da je podjetje z omejeno pravnoorganizacijsko obliko njihova last in je zato tudi njihovo obnašanje bolj "lastniško". Podjetje s to pravnoorganizacijsko obliko lahko uvede prepoved konkurence, kar pa je slabo za podjetje, ker druge osebe na trgu ne vedo, koliko so konkurenčni in še zadnji problem je, da so družbeniki za podjetje medsebojno enako odgovorni (Mladi podjetnik, 2017; e-podjetnik, 2011).

4 ANALIZA PRAVNOORGANIZACIJSKI OBLIK V ŠPANJI

Primerjava pravnoorganizacijskih oblik med Slovenijo in Španijo pokaže, da so pravnoorganizacijske oblike podobne, le razlikujejo se nekatere njihove značilnosti in pa drugačna so imenovanja v Španiji.

Pravnoorganizacijska oblika družba z neomejeno odgovornostjo je v Španiji imenovana **Sociedad Colectiva (v nadaljevanju S.C.)**. Pri tej pravnoorganizacijski obliki višina osnovnega kapitala ni določena. Družbo ustanovita 2 osebi, ki nadzirata obveznosti družbe in celotno poslovanje. Odgovorni za sta tudi za podjetje. Družbo vodijo vsi partnerji. Deleži podjetja so prenosljivi, če se s tem strinjajo vsi partnerji (Izvozno okno, 2014).

Pravnoorganizacijska oblika komanditna družba je v Španiji imenovana **Sociedad Comanditaria (v nadaljevanju S. Com.)**. Za to pravnoorganizacijsko obliko je značilno, da višina osnovnega kapitala ni predpisana. Družbo ustanovita 2 ali več ustanoviteljev, ki pa se imenujejo komplementarji. Ti za obveznosti družbe odgovarjajo v celoti in pa

komanditisti, ki odgovarjajo za obveznosti družbe do višine vloženih sredstev. Omenjeno družbo vodijo komplementarji in deleži so prenosljivi s soglasjem (Izvozno okno, 2014).

Pravnoorganizacijska oblika komanditno delniška družba, v Španiji imenovana **Sociedad Comanditaria por Acciones (v nadaljevanju S. Com. Por A)**. Za to obliko je značilno, da je najnižji osnovni kapital 60.000 €. Družbo ustanovita 2 ali več ustanoviteljev, ki pa se imenujejo komplementarji, kjer odgovarjajo za obveznosti družbe v celoti in pa komanditisti, ki pa odgovarjajo za obveznosti družbe do višine, katere so vložena sredstva. Omenjeno družbo vodijo komplementarji in deleži so prenosljivi s soglasjem (Izvozno okno, 2014).

Pravnoorganizacijska oblika delniška družba je v Španiji imenovana **Sociedad Anonima (v nadaljevanju S.A)**. Za to družbo je značilno, da ima najnižji osnovni kapital tak, kot ga ima (S.Com. Por A). To družbo ustanovi 1 ali več oseb, kjer pa je odgovornost omejena na sredstva, ki se vložijo v družbo. Pri ustanovitvi te delniške družbe ni pomembno kje živiš oziroma kje imaš prebivališče. Če družbo vodi 1 oseba, mora biti to jasno označeno v poslovnem registru in pa dokumentih družbe. Družbo vodijo organi družbe S.A. ki izdajajo delnice, ki so prenosljive. Ob registraciji podjetja z omenjeno pravnoorganizacijsko obliko morajo biti vložki vplačani v višini 25%. Španska zakonodaja ima na voljo prednostne delnice in pa delnice brez pravice glasovanja, katere pa ne smejo presegati polovice kapitala. Španska zakonodaja prepoveduje izdajo delnic, ki imajo večjo glasovalno pravico od tistih z nominalno vrednostjo delnice. Odločitve, ki so pomembne za to pravnoorganizacijsko obliko sprejmejo delničarji, ki pa se sestajajo na sestankih vsako leto. Podjetje vodi direktor oziroma upravni odbor, ki sestavlja 12 članov. V upravnem odboru v podjetju s to pravnoorganizacijsko obliko, morajo biti prisotni vsaj trije člani. Če ima podjetje dvotirni sistem, pomeni, da mora imeti podjetje tudi nadzorni svet (Izvozno okno, 2014).

Pravnoorganizacijska oblika družba z omejeno odgovornostjo je v Španiji imenovana **Sociedad Limitada (v nadaljevanju S.L.)**. Najnižji osnovni kapital znaša 3.000 €. Lahko je v obliki denarnih sredstev ali stvarnih vložkov. Kapital je razdeljen na deleže, ki pa niso deljivi. Za te deleže je značilno, da lahko dajo glasovalno pravico na skupščini. Prenos deležev je omejen in zato je nujno potrebno imeti soglasje družbenikov. Omenjena družba ima 1 ali več ustanoviteljev in njihova odgovornost je omejena na sredstva, ki se vložijo ob ustanovitvi. Ustanoviteljem, ki ustanovijo podjetje s to pravnoorganizacijsko obliko, ni potrebno biti državljan Španije oziroma ni potrebno, da imajo stalno prebivališče v Španiji. Družba z omejeno odgovornostjo ali S.L. vodijo uprava in družbeniki. Deleže, ki jih imajo družbeniki v podjetju, je možno prenesti samo s soglasjem večine družbenikov (Izvozno okno, 2014).

4.1 Postopek ustanovitve družbe z omejeno odgovornostjo oz S.L. v Španiji

Najprej je v trgovinskem registru potrebno preveriti, če je to ime podjetja že vpisano register oziroma, če podjetje z enakim imenom že obstaja. Če to ime še ne obstaja Trgovinski register izda potrdilo o tem, da se lahko ustanovi podjetje z zelenim imenom in pa seveda z družbo z omejeno odgovornostjo pravno organizacijsko obliko. Ta postopek v Španiji traja 2 dni in za ta vpogled, se mora plačati 16,25 € (Izvozno okno, 2014).

Po vpisu v register, se mora odpreti bančni račun in pa deponirati najmanj predpisani kapital družbe. Odprtje bančnega računa traja 1 dan in za to se plača 16,50 € (Izvozno okno, 2014).

Po odprtju računa, morajo ustanovitelji pridobiti vlogo enotnega elektronskega dokumenta na točki Punto de Atención Empresarial, (v nadaljevanju PAE), kjer izpolnijo obrazec Pae pošlje to potrdilo vsem, ki sodelujejo pri registraciji tega podjetja (notarji, trgovinski register in davčna uprava). Ta postopek je brezplačen in je potrebno čakati 1 dan, predno se pridobi zeleni obrazec (Izvozno okno, 2014).

Ko je odprt račun, se mora pridobiti pri notarju listina o ustanovitvi in pridobiti je potrebno tudi davčno številko. Notar, ki je prejel dokument o registraciji podjetja izda javno listino in jo pošlje v trgovinski register in pa prosi za izdajo davčne številke. Postopek izdaje listine o ustanovitvi traja nekaj ur. Pridobitev davčne številke pa traja nekaj dni. Notarja, je potrebno plačati v višini 500 €, registracija podjetja pa stane od 155- 300 € (Izvozno okno, 2014).

Po pridobitvi listine o ustanovitvi, pa se obvesti pristojno agencijo Emergency Civil Liberties Union (v nadaljevanju ECLU) o začetku opravljanja dejavnosti. Ta postopek traja 1 dan in je potrebno plačati 350 € (Izvozno okno, 2014).

Na koncu, pa je potrebno o začetku opravljanja dejavnosti obvestiti tudi Ministrstvo za delo in industrijo. Postopek traja 1 dan in je brezplačen (Izvozno okno, 2014).

Iz napisanega sledi, da postopek ustanovitve družbe z omejeno odgovornostjo oz S.L. v Španiji traja približno 13 dni.

4.2 Primerjava organizacijskih oblik v Sloveniji in Španiji in katere so najbolj ugodne?

V nadaljevanju bom predstavila primerjavo pravnoorganizacijske oblike, ki so značilne v Sloveniji in pravnoorganizacijske oblike, ki pa so iste, kot v Sloveniji, razlikujejo se le v imenovanju.

Za družbo z omejeno odgovornostjo v Sloveniji, je značilno to, da ni potrebno obvestiti širše javnosti o poslovanju družbe; sposobnost odplačevanja kreditov je večja, slabost pa je ta, da se težje prenese deleže dobička. Osnovni kapital mora biti 7.500€, kar je več kot

v S.L. Španiji se pa družba z neomejeno odgovornostjo imenuje **Sociedad Limitada (v nadaljevanju S.L.)**, za katero pa je značilno, da se deleže lažje prenese. V S.L. je najnižji osnovni kapital 3.000 € (Mladi podjetnik, 2017; Izvozno okno, 2014).

Za komanditno družbo v Sloveniji je značilno to, da kapital povečuje s pomočjo vložka, ki ga ima komanditist; podjetje s omenjeno pravnoorganizacijsko obliko ni odgovorno s celotnim premoženjem; za podjetje odgovarja v enaki meri kot komplementar. V Španiji se komanditna družba imenuje **Sociedad Comanditaria (v nadaljevanju S.Com.)**, za katero je značilno, da višina kapitala ni določena v primerjavi z komanditno družbo. v Sloveniji, kjer se kapital povečuje. Enako jima je, da ju ustanovita komplementar in pa komanditist, kjer komplementar odgovarja za obveznosti podjetja v celoti, komanditist, pa odgovarja za obveznosti le delno in ne v celoti (Mladi podjetnik, 2017; Izvozno okno, 2014).

Za delniško družbo v Sloveniji je značilno, da oseba odgovarja za podjetje, če bi šlo v likvidacijo z vsem svojim premoženjem; možnost imajo, da sklepajo posle med družbo in družbeniki in pa lahko tudi delujejo na borzi. Ob koncu leta morajo objaviti letno poročilo, kjer je razvidno, kako so poslovali skozi celotno leto. Dobiček se razdeli delničarjem (Mladi podjetnik, 2017; Izvozno okno, 2014).

Za delniško družbo v Španiji oz **Sociedad Anónima (v nadaljevanju S.A.)** pa je značilno tudi, da se sklepa posle med družbo in njenimi družbeniki in pa podobno je tudi, da lahko podjetje s to pravnoorganizacijsko obliko deluje na borzi. Kot delniška. v Sloveniji, mora tudi podjetje s pravnoorganizacijsko obliko S.A. izdelati letno poročilo, iz katerega je razvidno, kako je družba poslovala skozi celotno leto. Edina razlika, ki pa nastane, pa je ta, da pri delniški. družbi odgovarja s vsem svojim premoženjem, v S.A. pa je odgovornost omejena na sredstva, ki so bila vložena v družbo (Mladi podjetnik, 2017; Izvozno okno, 2014).

Za komanditno delniško družbo v Sloveniji je značilno, da se ob ustanovitvi sprejme statut petih oseb, kjer naredijo vse potrebno, da se lahko družba ustanovi, Ustanovitelja sta 2 osebi: kompletmentar in komanditist: komplementarji upravljajo s družbo, komanditisti pa opravljajo s delnicami podjetja omenjene pravnoorganizacijske oblike. Za komanditno delniško družbo v Španiji oziroma **Sociedad Comanditaria por Acciones**, pa je značilno, da družbo ustanovita dve osebi, ali več njih. Če družbo ustanovita dve osebi, sta to komplementar in komanditist. Komplementar odgovarja za obveznosti s celim premoženjem, komanditist, pa samo do višine, do katere so določena vložena sredstva v podjetje (Mladi podjetnik, 2017; Izvozno okno, 2014)

Za družbo z neomejeno odgovornostjo v Sloveniji je značilno, da imajo vse osebe vpogled v poslovanje družbe; osebe imajo možnost, da si razdelijo deleže iz dobička; družbeniki obravnavajo podjetje, kot da bi bila njihova last. Značilno za to

pravnoorganizacijsko obliko pa je, da imajo prepoved, da bi kdor koli konkuriral podjetju. Za firmo s to pravnoorganizacijsko je značilno, da imajo odgovorni za poslovanje enako odgovornost za vse. Za družbo z neomejeno odgovornostjo v Španiji oziroma **Sociedad Colectiva (v nadaljevanju S.C.)** Podobnost z družbo z neomejeno odgovornostjo v Sloveniji pa je v tem, da vodijo podjetje vsi zaposleni v podjetju; podobnost je tudi v tem, da do deleži iz dobička prenosljivi na neko drugo osebo. Podjetje s to pravnoorganizacijsko obliko pa vodita tudi dve osebi, tako kot družba z neomejeno odgovornostjo v Sloveniji (Mladi podjetnik, 2017; Izvozno okno, 2014).

5 KORPORACIJSKO PRAVO

5.1 Na splošno o korporaciji?

Korporacija je podjetje, ki je osnovana na delniški lastnini, veliki koncentraciji in centralizaciji kapitala, razvejani proizvodni strukturi, hitrem tehnološkem napredku, dolgoročnem tržnem ravnanju in vodilni vlogi upravljalne strukture (Zavejcina, 2003). Korporacije imajo zaradi svoje velikosti ogromno moč in zato se mnoge države bojijo za svojo suverenost, saj je korporacijam pomemben le kapital in ne nacionalni interesi (Zaveljcina, 2003).

Poznamo dve vrsti korporacijskega upravljanja: enotirno korporacijsko upravljanje in dvotirno korporacijsko upravljanje (Kralj, 2003).

Enotirno korporacijsko upravljanje pomeni, da je to upravljanje z direktorskim odborom. V direktorskih odborih v katerih je vse več neodvisnih zunanjih direktorjev, ki določajo sestavo komitejev za določena področja, npr: notranja finančna revizija. Nadzorno funkcijo v tem primeru nosi direktor. V takem upravljanju podjetje oziroma korporacija nima nadzornega sveta, kar terja večjo odgovornost direktorjev za uspešno poslovanje korporacije (Kralj, 2003).

Enotirni sistem upravljanja se deli na izvršne in ne izvršne direktorje in pa tudi na notranje in zunanje direktorje: (Kralj, 2003). Notranji direktorji navajajo posameznike, ki so povezani z družbo, kjer opravljajo funkcijo direktorja (Kralj, 2003). Zunanji direktorji so pa tiste osebe, ki niso neposredno povezani oziroma nimajo nobene funkcije.

V zadnjem času je več zunanjih direktorjev kot notranjih, kar pomeni, da funkcija nadzora pridobiva vse večjo kakovost, saj zunanji direktorji lažje sprejmejo tiste odločitve, ki so koristne delničarjem. V Veliki Britaniji velja pravilo, da se loči med predsedniki organov in pa glavnega izvršnega direktorja, medtem ko je to pravilo v Združenih državah Amerike uveljavljeno šele v zadnjem času. To pomeni, da imajo ameriške družbe veliko moči pri posameznikih, ki pa vodijo tako poslovodni, kot tudi nadzorni del organa (Kralj, 2003). Taka vrsta upravljanja korporacij je najbolj značilna za državi, kot sta Združene države Amerike in Velika Britanija (Kralj, 2003).

Slika 4: enotirno korporacijsko upravljanje

Vir: D. Kralj, *enotirno korporacijsko upravljanje*, 2003, str.5, tabela 1.

Dvotirno korporacijsko upravljanje pa pomeni, da to upravljanje poteka z nadzornim svetom, ki povezuje delničarje z upravo (Kralj, 2003).

Slika 5: Dvotirno korporacijsko upravljanje

Vir: D. Kralj, *Dvotirno korporacijsko upravljanje*, 2003, str 6, tabela 2.

Nadzorni svet nadzira delo uprave preko ustreznih poročil, ki jih mora pripraviti uprava. Velik pomen v nadzoru ima strokovna usposobljenost članov nadzornega sveta. V organih korporacije so pri dvotirnem korporacijskem upravljanju tudi predstavniki delavcev (Kralj, 2003).

Prednosti dvotirnega sistema korporacijskega upravljanja so naslednje: obveznosti in pristojnosti uprave so jasno določene, razlike med upravo in nadzornim svetom jasno navaja naloge uprave in nadzornega sveta in dopušča nadzornemu svetu boljši vpogled v vodenje; če je članov v dvotirnem sistemu manj, to omogoča, da se odločitve hitreje sprejmejo; dvotirni sistem omogoča ne tradicionalnim kandidatom, da se njihova funkcija dvigne na mesto direktorjev in te napovedujejo več sporov med direktorji (tukaj je izpostavljena predvsem izobrazba: direktorji iz elitnih in priznanih šol, ki zagotavljajo slabše vodenje in pa direktorji, z boljšim vodenjem, ki pa zagotavljajo boljše in bolj strokovno vodenje in pa tudi, da dvotirni sistem zagotavlja boljše vodenje in bolj uspešno vodenje, kar pa zagotavlja, da se lažje prisvoji tuji kapital (Kralj, 2003).

Slabosti dvotirnega sistema pa so naslednje: formalnost, kar pomeni, da se pojavi problem poročanja direktorjev v nadzornem svetu; pri dvotirnem sistemu so seje sestankov, sklicevanje sestankov in pa preklic sestankov zelo dragi, kar pa je tudi slabost dvotirnega sistema; naslednja slabost je togost, kar pomeni, da uprava nasprotuje omejitveni naravni nadzornega sveta in pa sprejemanju poslovnih odločitev in pa zadnja slabost je neravnotežje moči, kar pomeni, da se v dvotirnem sistemu preveč pozornosti nameni upravi, namesto nadzornemu svetu (Kralj, 2003).

V nadaljevanju je na kratko predstavljeno korporacijsko opravljanje v **angloameriškem pravnem sistemu** (Kralj, 2003).

Za korporacijsko upravljanje v angloameriškem pravnem sistemu je značilno to, da ima enotirno korporacijsko upravljanje, ali pa upravljanje, ki nima nadzornega sveta (Kralj, 2003).

Korporacijsko upravljanje ima največjo veljavo v Združenih državah Ameriki, poleg predpostavke, da so bili Rimljani prvi, ki so začeli ustanavljati zasebne klube z dejavnostjo, ki ni pridobitna (Kralj, 2003).

Pozneje so v Evropi rimsko zamisel preoblikovali v pridobitne organizacije, Angleži pa so to zamisel o korporacijah zasnovali tudi pri trgovanju (Kralj, 2003).

Ameriško korporacijsko pravo izvajajo države Združenih držav Amerike na državni ravni, nekatere izmed držav Združenih držav Amerike pa imajo tudi več zakonov, ki so korporacijskih. Poleg tega je Ameriško pravo urejeno tudi na federalni ravni (Kralj, 2003).

Korporacijske oblike v Združenih državah Amerike so: partnerstvo, javna korupcija, omejeno partnerstvo, zaprta korporacija, podjetnik posameznik in družba z omejeno odgovornostjo (Kralj, 2003).

Zakoni, ki urejajo korporacijsko področje držav v Združenih državah Amerike pa so: Kalifornijski splošni korporacijski zakon, Delaware splošni korporacijski zakon, Splošni korporacijski zakon Marylanda, Zakon o korporacijah zaprtega tipa Marylanda, Zakon o poslovnih korporacijah Indiane, Newyorški zakon o poslovnih korporacijah in pa Pensilvanski zakon o poslovnih korporacijah (Kralj, 2003).

Zakon o upravljavskem sistemu korporacij v Združenih državah Amerike je določen enotirno. Od leta 1984 mora imeti vsaka ameriška korporacija direktorski odbor, razen, če člen 7.32 ne dopušča drugačne možnosti. V ameriški korporacijah se določene naloge prepušča direktorskemu odboru (Kralj, 2003).

Direktorski odbor lahko vse naloge, ki jih določa RMBCA opravlja sam, ali pa le te prenese na management (Kralj, 2003).

Lastniki korporacij izvolijo osebe, ki lahko pooblastijo izvršitelje za vodenje korporacij. Delničarji imajo tu naslednje pristojnosti: dajanje priporočil odboru direktorjev v zvezi z poslovanjem in kadrovskimi funkcijami, zamenjava direktorjev, spremenijo lahko ustanovitveni in splošni akt korporacije, prejema odločitve o bistvenih spremembah korporacije, ki se nanašajo na izredno poslovanje (Kralj, 2003).

V Združenih državah Amerike pa velja tudi omejena odgovornost delničarjev in to je odgovornost do upnikov za prejete delnice. V nekaterih primerih pa se lahko ugotavlja osebna odgovornost delničarjev, kot na primer: osebna odgovornost, če korporacija ni skladna s pravili države, osebna odgovornost delničarjev, če so dividende pridobljene na nezakonit način in pa osebna odgovornost delničarjev za izplačilo mezd delavcem, ki so zaposleni v korporaciji (Kralj, 2003).

»Po M. Kocbeku celotno korporacijsko strukturo sicer sestavljajo: “promotorji”, ustanovitelji – “inkorporatorji”, vpisniki delnic, delničarji, direktorji, uslužbenci, zastopniki, drugi zaposleni in posredno tudi upniki. Posamezniki so nosilci več funkcij hkrati. Direktorji in zaposleni pa predstavljajo menedžment« (Kocbek, 1995, str. 361).

Nemški, ali dvotirni sistem upravljanja pa loči delničarje kot lastnike kapitala in pa upravo, ki usmerja poslovanje podjetja. Ločnica med lastniki kapitala in predstojništvom podjetja je nadzorni svet, ki vzpostavlja povezavo delničarjev s predstojništvom podjetja, nadzira pa nadzorni svet. V nemškem sistemu so v organih družbe tudi predstavniki delavcev. Če v podjetju pride do notranjih odkupov, pa so lahko tudi lastniki tisti, ki so predstavniki delavcev.

V nemškem sistemu je nadzorni svet tisti, ki opravlja nadzor nad poslovanjem podjetja in pa predstojništvom podjetja. Anglo ameriški sistem nadzornega sveta nima. V nemškem pravnem sistemu je nadzorni svet tisti, ki ima nalogo informiranja s strani predstojništva podjetja, ki mora pripraviti ustrezna poslovna poročila. Pripravljanje poslovnih poročil in strokovna usposobljenost članov nadzornega sveta za razumevanje poslovanja in branja strokovnih poročil sta ključna za uspešno nadziranje predstojništva (Pantar, 2004)

5.2 Primerjava med nemškim in angloameriškim sistemom upravljanja

Glavna razlika je, da usmerjevalni odbor v angloameriškem sistemu upravljanja sprejema odločitve glede nadzora in glede strateških odločitev, nadzorni svet pa sprejema odločitve zgolj glede nadzora (Pantar, 2004).

Notranji člani usmerjevalnega odbora naletijo na težave pri sprejemanju odločitev o nadzoru, zunanji člani pa se soočajo s problem, ki se navezujejo na strateške odločitve, saj podjetju ne posvečajo dovolj pozornosti (Pantar, 2004).

V nemškem sistemu upravljanja pa je vloga lastnikov in njihovih predstavnikov majhna, saj nadzorni svet sprejema le odločitve o nadzoru. Razlike se vidijo tudi pri drugih vrstah odločitev. Usmerjevalni odbor sprejema le strateške in pa upravljalne ravnalne odločitve, nadzorni svet pa ima samo nalogo, da se odloča o upravljanju korporacije, predstojništvo sprejema le ravnalne odločitve in pa odločitve o upravljanju (Pantar, 2004).

Tabela 2: Primerjava med anglo ameriškim in nemškim sistemom upravljanja

ZNAČILNOSTI	ANGLOAMERIŠKI SISTEM	NEMŠKI SISTEM
Lastništvo	široko razpršeno	koncentrirano
vloga bank	Majhna	velika
kapitalski trgi	zelo likvidni	relativno nelikvidni
trg prevzemov	zelo razvit	slabo razvit
upravljalni organi	usmerjevalni odbor	nadzorni svet
nagrajevanje ravnateljev	visoke nagrade	zmerne nagrade

Vir: T.Pantar, *Primerjava med anglo ameriškim in nemškim sistemom upravljanja*, 2004, str.9,tabela1

5.3 Kaj je korporacijski kanibalizem?

Korporacijski kanibalizem pomeni, da si obstoječa podjetja »prisvajajo« druga podjetja na agresiven način. Razvil se je v 80. letih prejšnjega stoletja. Prevzeto podjetje gre v pozabo, prevzemno pa dobi še večjo moč na trgu. Tak primer je v Združenih državah Amerike prevzem Gulf Oila s strani Chevrona (Zaveljcina, 2003).

V Sloveniji je primer takih prevzemov Mercator, ki je prevzel Emono Merkur, Jestvino, Špecerijo, Loko in druge. Primer je tudi Kovinotehna, ki jo je prevzel Merkur, Laško, ki je prevzelo pivovarno Union in pa Novartis, ki je prevzel Lek (Zaveljcina, 2003).

5.4 Prevzem podjetja s strani korporacije

Prevzem podjetja z odkupom delnic pomeni nakup zadostnega števila ali celo vseh delnic z glasovalno pravico neke odprte delniške družbe neposredno od njenih delničarjev z namenom pridobiti potrebno število delnic, to pomeni, glasov, ki kupcu zadoščajo za prevzem nadzora nad podjetjem (Bešter, 1996, str. 31).

Motivov, zakaj se prevzame podjetje od drugega lastnika je več in se celo spreminjajo v času določenega prevzema. V proces prevzema je vključenih več oseb, katerih cilji so zelo različni in so so lahko med seboj celo konfliktni.

Walters (1993, str. 218) razvršča prevzemne motive v dve skupini:

»V prvi so motivi, katerih cilj ni povečevanje učinkovitosti. Mednje sodijo: doseganje monopolne moči in onemogočanje vstopa novih konkurentov v panogo, managerski motivi (sindrom graditve imperija) ter izogibanje davkom. V drugo skupino uvršča motive, katerih cilj je povečevanje učinkovitosti: sinergije, ki izhajajo iz ekonomije obsega, discipliniranje managementa finančni motivi: diverzifikacija in prepoznavanje ter izkoriščanje ugodne kupčije in preprečevanje oportunitizma« (Jakič,2001) .

»Tudi Sudarsanam (1995. str. 14) deli motive v dve skupini. »V prvo skupino uvršča tiste, ki so usmerjeni v maksimiranje koristi delničarjev (neoklasični motiv), v drugo pa motive, ki so povezani z osebnimi koristmi managerjev (obramba pred prevzemi in ohranjanje zaposlitve, samo izpolnjevanje, sindrom graditve imperija, zmanjšanje tveganja finančnih težav in stečaja). Davidson (1985, str. 193) ugotavlja, da so glavni prevzemni motivi sinergije, ki izhajajo iz povezovanja poslovnih aktivnosti podjetij in finančne sinergije, prepoznavanje ugodne kupčije, povečevanje tržnega deleža in s tem

moči, ki jo ima podjetje na trgu, ter enostavnost prevzema v primerjavi z izgradnjo podobnega podjetja« (Jakič, 2001) .

5.5 Učinki prevzemov

Ko lastniki podjetja, prevzamejo drugo podjetje, to vpliva na vse, ki so prisotni v tem prevzemu. Prevzem podjetja ima pa tako pozitivne, kot tudi negativne lastnosti (Jakič, 2001).

Prevzemi vplivajo različno na posamezne interesne skupine, ki pa so delničarji, managerji in zaposleni. Pogosto ena skupina posamezne interesne skupine pridobi koristi na račun druge interesne skupine (Jakič, 2001).

Prevzemi imajo to pozitivno lastnost, da omogočajo, da imajo podjetja, ki jih prevzamejo večjo konkurenčno moč in učinkovito delujejo. Vrednost podjetja in s tem delnic se poveča.

Negativna lastnost prevzema pa je, da učinkovitejše poslovanje pogosto zahteva odpuščanje delavcev in tudi managerjev. Managerji so negotovi zaradi sprememb, ki jih prinese prevzem podjetja, saj se morajo prilagajati osebi, ki prevzame podjetje (Jakič, 2001).

5.6 Sovražni prevzem

To je prevzem, kjer se managerjem obeh podjetij ne uspe dogovoriti o pogojih prevzema in zato prevzemnik ponudbo za odkup delnic naslovi direktno na delničarje družbe, ki jo namerava prevzeti. Tak prevzem, je sovražen samo do vodstva ciljnega podjetja, ne pa tudi do delničarjev. Za delničarje je tak prevzem lahko dobra priložnost (Jakič, 2001).

Pred sovražnimi prevzemi obstoji kar nekaj obrambnih aktivnostih in sicer: (Bešter, 1996, str. 107): finančni ukrepi, sprememba statuta in premijski in obramba pred ukrepi z izsiljevanjem navadni odkup lastnih delnic (Jakič, 2001).

5.7 Prijazni ali prijateljski prevzem

Prijazni prevzem je tak kjer se z njim strinjata obe strani in nobena ni oškodovana. Tak prevzem se začne z ponudbo upravi podjetja ali pa le direktorju uprave. Bistvo takega prevzema je, da prevzemnik nekaj časa pred določeno ponudbo prevzema ne kupi delnic ciljne družbe, ker bi se lahko to dejanje štelo za sovražno dejanje (Semič, 2008).

Ta prevzem ima tudi prednost in sicer, da ima oseba, ki prevzame družbo dostop do ne javnih podatkov in mu je s tem omogočeno lažje pogajanje s prevzemnikom (Semič, 2008).

Slabost pa je, da vnaprej opozori upravo družbe o prevzemu in ji zagotovi dosti časa, da se pripravi na obrambo (Semič, 2008).

5.8 Horizontalni prevzem

Pri horizontalnem prevzemu, se med seboj povežejo podjetja, ki imajo enako proizvodnjo. primer za tak prevzem je Daimler- Chrysler. Pri takem prevzemu podjetje

hitro povečuje svojo velikost in so tega mnenja, da bodo pridobili večjo učinkovitost z ekonomijo obsega. S takim prevzemom ustvarja velike proizvajalce, ki nastopajo na trgu kot monopol. Ekonomija obsega in monopolna moč sta dva razloga za horizontalne prevzeme povezovanja podjetij.

5.9 Vertikalni prevzem

Pri takem prevzemu, pa gre za povezavo podjetij, ki so sestavljeni iz različnih faz reprodukcijske verige. Prednost takega prevzema je v tem, da se zmanjšajo transakcijski stroški in pa zmanjša se tudi tveganje pri poslovanju (Mohorič, 2004).

5.10 Zakonska ureditev prevzemov v Sloveniji

Prevzeme podjetij urejajo v Sloveniji trije zakoni, ki pa so naslednji: Zakon o gospodarskih družbah (v nadaljevanju ZGD), Zakon o varstvu konkurence oziroma (v nadaljevanju ZVK) in pa tretji zakon, ki pa je Zakon o prevzemu družbe (v nadaljevanju Zpre) (Jakič, 2001) .

6 KAKO SO KORPORIRANI HOTELI V SLOVENIJI?

V nadaljevanju bom predstavila nekaj primerov hotelov v Sloveniji in pa njihovo pravnoorganizacijsko obliko in število zaposlenih in pa izpostavim tisto, ki je najbolj pogosta za ponudnike turističnih storitev. Za analizo hotelov v Sloveniji sem izbrala 7 različnih Slovenskih hotelov in prikazana je opredelitev njihovih pravnoorganizacijskih oblik in pa število zaposlenih.

Iz analize potem povzamem pravnoorganizacijsko obliko, ki je najbolj pogosta pri Slovenskih hotelih.

Hoteli Terme Olimia so opredeljeni, kot delniška družba in imajo 250-499 zaposlenih (AJ PES, b.l.).

Hoteli Bernardin so opredeljeni prav tako kot delniška družba in imajo tudi 250-499 zaposlenih (AJ PES, b.l.).

Hoteli Slon so tudi opredeljeni kot delniška družba in imajo 50-99 zaposlenih (AJ PES, b.l.).

Hoteli Sava turizem je opredeljena kot delniška družba in imajo 500-999 zaposlenih (AJ PES, b.l.).

Hoteli Resort so opredeljeni kot družba z omejeno odgovornostjo in imajo 50-99 zaposlenih (AJ PES, b.l.).

Hoteli Sava Rogaška so opredeljeni kot družba z omejeno odgovornostjo in imajo od 100-149 zaposlenih (AJ PES, b.l.).

Hotel Turzis je opredeljen kot hotel z družbo z neomejeno odgovornostjo in ima od 20-49 zaposlenih (AJ PES, b.l.).

Ko sem opravila analizo hotelov, sem prišla do ugotovitve, da ima družba z omejeno odgovornostjo več zaposlenih, kot pa delniška družba (AJPES, b.l.).

Izjema so samo Terme Resort, ki je družba z omejeno odgovornostjo in je izjema od hotelov, ker ima samo 50-99 zaposlenih (AJPES, b.l.)

6.1 Ali se spremeni pravnoorganizacijska oblika, če se prevzame hotel od drugega lastnika?

V nadaljevanju utemeljim, kako se spremeni pravnoorganizacijska oblika, če se prevzame hotel od drugega lastnika z drugačno pravnoorganizacijsko obliko.

Če je bila prejšnja pravnoorganizacijska oblika hotela **komanditna delniška družba in se spremeni oblika v delniško družbo** se to lahko naredi s sklepom skupščine in ob predpostavki, da soglašajo s spremembo vsi komplementarji na skupščini. V sklepu se določi firma hotela in tudi to, kako bo sestavljeno poslovodstvo, ter napišejo se spremembe, ki so potrebne za preoblikovanje pravnoorganizacijske oblike komanditna delniška družba v delniško družbo (Zakon o gospodarskih družbah-1-NPB14).

Skupščina, ki predlaga preoblikovanje pravnoorganizacijske oblike se predloži zadnje letno poročilo o poslovanju. Za sestavo organov d.d. se uporabijo določbe Zakona o gospodarskih družbah. S sklepom o preoblikovanju je potrebno za vpis v register prijaviti člane, ki vodijo posle. Za prijavo v register se uporabijo določbe 643. člena Zakona o gospodarskih družbah. Nova pravnoorganizacijska oblika hotela, ki je delniška družba začne delovati od vpisa v poslovni register. Ko določen hotel zamenja pravnoorganizacijsko obliko, se komplementarji izločijo iz skupščine, a so še naprej odgovorni za obveznosti, ki so nastale pred vpisom preoblikovanja v register (ZGD-1-NPB14).

Če je bila prejšnja pravnoorganizacijska oblika hotela **D.D. in se spremeni oblika v K.D.D.** se to lahko naredi s sklepom skupščine in pristopom najmanj enega komplementarja. Za veljavnost sklepa na skupščini je potrebno vsaj $\frac{3}{4}$ osnovnega kapitala. V sklepu, ki se določi na skupščini se določi firma hotela in pa vse potrebne spremembe za preoblikovanje pravnoorganizacijske oblike. Pristop odgovornih družbenikov hotela mora potrditi notar oziroma mora biti potrjen z notarsko listino. Ustanovitelji hotela po preoblikovanju zamenjajo komplementarji. Skupščini, ki spremeni pravnoorganizacijsko obliko, se ob koncu leta predloži bilanca, v kateri je premoženje določeno z njihovo vrednostjo. Listine, s katerimi družbeniki pristopijo v novo pravnoorganizacijsko obliko se predložijo k prijavi vpisa v izvirniku, ali pa pregledanem prepisu s strani notarja. Za prijavo preoblikovanja pravnoorganizacijske oblike v register se uporabi 1. točka 2. Odstavka zakona in pa tudi 3-5 odstavki 590. Člena zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1-NPB14).

Za preoblikovanje pravnoorganizacijske oblike **D.O.O. v D.D** se uporabijo določbe zakona o gospodarskih družbah. Če morajo družbeniki poleg tega, da morajo plačati osnovne vložke, še druge obveznosti, je potrebno dobiti soglasje treh družbenikov za veljavnost sklepa o preoblikovanju pravnoorganizacijske oblike. V sklepu se določi firma hotela in pa druge spremembe družbene pogodbe, ki so nujno potrebne za preoblikovanje pravnoorganizacijske oblike. Družbeniki, kateri so glasovali na skupščini za

preoblikovanje pravnoorganizacijske oblike, se v zapisnik navedejo po imenih in priimkih. V poročilu o preoblikovanju se opiše postopek preoblikovanja in predstavi se trenutni gospodarski položaj družbe z omejeno odgovornostjo. S sklepom o preoblikovanju je potrebno prijaviti vse člane posloводства za vpis v register. Prijavi se priloži seznam z osebnimi podatki članov nadzornega sveta, priloži se tudi revizijsko poročilo članov posloводства in članov, ki sodelujejo v nadzornem svetu in pa poročilo revizorjev. Za prijavo članov posloводства in pa za vpis v register se uporabi 643. člen Zakona o gospodarskih družbah. Delniška družba obstaja od vpisa preoblikovanja pravnoorganizacijske oblike v poslovni register in poslovni deleži te družbe se spremenijo v delnice. Sklepa o preoblikovanju pravnoorganizacijske oblike ni potrebno odstraniti, če denarna odpravnina ni določena, ali pa je sploh ni ponujena. Za pravico do denarne odpravnine, se lahko uporabijo določbe 603. Člena Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1-NPB14).

Če je bila prejšnja pravnoorganizacijska oblika hotela **K.D.D. in se spremeni oblika v D.O.O.** se to lahko naredi s sklepom skupščine in s tem, da s preoblikovanjem soglašajo vsi komplementarji. Skupščina, ki odloča o preoblikovanju mora imeti tudi bilanco poslovanja prejšnje pravnoorganizacijske oblike (ZGD-1-NPB14).

Če se potrebuje bilanca za obračun s komplementarji, se jo predloži, če pa ni potrebna, se pa jo sestavi 6 mesecev pred tem, ko se določena pravnoorganizacijska preoblikuje v drugo, po načelih, ki so potrebni za ta obračun. Prijava za preoblikovanje te pravnoorganizacijske oblike v drugo pa se uporabita 649 in 650. člena Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1-NPB14).

Če je bila prejšnja pravnoorganizacijska oblika hotela **D.O.O. in se spremeni oblika v K.D.D.** se to lahko naredi s sklepom skupščine in s tem, da pristopi v skupščino vsaj en komplementar. Tak pristop mora biti potrjen s strani notarja. Ustanovitelje te pravnoorganizacijske oblike zamenjajo družbeniki, ki so glasovali za preoblikovanje in pa komplementarji. Na skupščini, kjer se sklepa o preoblikovanju pravnoorganizacijske oblike se predloži obračun, kjer se vso premoženje hotela oceni z neko določeno vrednostjo. Obračun s komplementarji se naredi na dan začetka sodelovanja komplementarjev pri dobičku ali pa izgubi hotela. Če se to zgodi pred sklepom preoblikovanja se obračun sestavi za največ 6 mesecev pred začetkom preoblikovanja pravnoorganizacijske oblike. Obračun se doda tudi zapisnik, to pa kot priloga. S sklepom o preoblikovanju pravnoorganizacijske oblike je potrebno prijaviti komplementarje v register gospodarskih družb, za to prijavo pa je potreben 643. člen zakona o gospodarskih družbah. Nova pravnoorganizacijska oblika K.D.D. obstaja od vpisa v register in njeni poslovni deleži postanejo delnice. Pravice tretjih oseb se obravnavajo kot pravice iz delnic. Komplementarji za pravnoorganizacijsko obliko D.O.O. so odgovorni tudi za obveznosti, ki so nastale še, ko je bila pravnoorganizacijska oblika D.O.O. Za preoblikovanje v K.D.D se uporabijo določbe o preoblikovanju pravnoorganizacijskih oblik (ZGD-1-NPB14).

Če se spremeni pravnoorganizacijsko obliko hotela iz **D.D. v D.O.O.** moramo upoštevati, da tisti d.d., ki ima manj kot 50 delnic, se lahko preoblikuje v D.O.O. na podlagi sklepa in pa če izpolnjuje vse pogoje. Sklep o preoblikovanju pravnoorganizacijske oblike mora sprejeti večina pri postopku preoblikovanja. Sklepa pa se sprejme, če vključuje najmanj 9/ 10 osnovnega kapitala pri izračunu kapitalne večine, kjer se od osnovnega kapitala

odštejejo lastne delnice. Točka dnevnega reda na skupščini pa je tudi objava preoblikovanja pravnoorganizacijske oblike, ampak le v primeru, če je priložena izjava družbe, s katero se delničarjem ponudi, da pridobijo nastale deleže za denarno odpravnino. Znesek osnovnih vložkov je lahko določen drugače od najmanjšega emisijskega zneska delnic. Če je določen drugače, se mora videti v sklepu, ki ga notar potrdi. S tem sklepom o preoblikovanju je potrebno v register napisati tudi poslovodje, ki pa so tudi vključeni v poslovanje hotela (ZGD, 2011,2012). Za prijavo v register pa se uporablja 643. člen Zakona o gospodarskih družbah. Pravnoorganizacijska oblika D.O.O. začne delovati po vpisu v register in pa delnice postanejo poslovni deleži. Sklepa skupščine ni možno izpodbijati, ker odpravnina ni primerna, ali pa sploh ni ponujena. Pravico do odpravnine pa določa 1. odstavek Zakona o gospodarskih družbah in se uporabljajo tudi določbe iz 603. člena ZGD (ZGD-1-NPB14).

SKLEP

V diplomski nalogi so prikazane vse vrste pravnoorganizacijskih oblik in njihove značilnosti.

Pravnoorganizacijska oblika družbe nima takega pomena za uspeh družbe, kot ga ima vizija managementa in njegova sposobnost prilagajanja trgu. Res da so nekatere pravnoorganizacijske oblike družb bolj značilne za določeno dejavnost družbe in obseg poslovanja, kot so na primer korporacije za avtomobilsko industrijo, ali pa samostojnega podjetnika za frizerstvo. Vendar pa v osnovi velja, prednost vsebine pred obliko. Pojasnjene pa so tudi pravnoorganizacijske oblike v Španiji, in iz tega izhaja ugotovitev, da so pravnoorganizacijske oblike podobne. Razlika je le v drugačnem imenovanju, načinu in stroških ustanavljanja.

V diplomski nalogi pa so bile tudi omejitve dela in sicer: v 6. Poglavju, ko je bila opravljena analiza Slovenskih hotelov po tem, katera družba je najbolj razširjena med hoteli. Tukaj je bila omejitev ta, da ni bilo mogoče najti podatka o številu zaposlenih pri hotelih, ki bili sprva določeni za analiziranje.

Ugotovitev pri diplomski nalogi je, da je postopek prevzema hotela in pa preimenovanje v drugo pravnoorganizacijsko obliko, precej zapleten postopek oziroma je potrebno vložiti veliko truda, da zamenjamo pravnoorganizacijsko obliko.

LITERATURA IN VIRI

1. Ajpes- *Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve*. Najdeno 19. Avgusta 2017 na spletnem naslovu https://www.ajpes.si/O_AJPES/Predstavitev/Vizija,_poslanstvo_in_strateski_cilji
2. Cvetan, D. (2009). *Davčno optimalna pravna oblika družbe za podjetnike* (diplomsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
3. Jakič, U.(2001, november). *Prevzem podjetja v Sloveniji: Union in Fructal*. Najdeno 5. avgusta. 2017 na spletnem naslovu http://www.cek.ef.uni-lj.si/u_diplome/jakic34.pdf
4. *Komanditno delniška družba*. Najdeno 14. julija 2017 na spletnem naslovu <https://www.podjetniski-portal.si/ustanavljam-podjetje/oblika-podjetja/komanditna-delniska-druzba-kdd>
5. Kralj, D. (2003). *Korporacijsko upravljanje delniških družb v različnih pravnih sistemih* (magistrska naloga). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
6. Longer, P. (2006). *Poskus prevzema podjetja X (diplomska naloga)*. Maribor: Ekonomsko-poslovna šola
7. Mercina, J. (2017a, 26. julij). *Samostojni podjetnik*. Najdeno 14. julija 2017 na spletnem naslovu <https://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/ustanovitev-podjetja/katero-obliko-podjetja-izbrati/samostojni-podjetnik-s-p>
8. Mercina, J. (2017b, 25. julij). *Družba z omejeno odgovornostjo*. Najdeno 14. julija 2017 na spletnem naslovu <https://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/ustanovitev-podjetja/katero-obliko-podjetja-izbrati/druzba-z-omejeno-odgovornostjo-d-o-o>
9. Mercina, J. (2017c, 25. julij). *Družba z neomejeno odgovornostjo*. Najdeno 14. julija 2017 na spletnem naslov <https://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/ustanovitev-podjetja/katero-obliko-podjetja-izbrati/druzba-z-neomejeno-odgovornostjo-d-n-o>
10. Mercina, J. (2017d, 24. julij). *Komanditna družba*. Najdeno 14. julija 2017 na spletnem naslovu <https://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/ustanovitev-podjetja/katero-obliko-podjetja-izbrati/komanditna-druzba-k-d-l>
11. Mohorič, M. (2004). *Prevzemi podjetij in njihova odvisnost od izbranih makroekonomskih kategorij* (diplomska naloga). Ljubljana: Ekonomska fakulteta
12. Orehek, N. (2017e, 24. Julij) *Delniška družba*. Najdeno 14. julija 2017 na spletnem naslovu <https://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/ustanovitev-podjetja/katero-obliko-podjetja-izbrati/delniska-druzba-d-d>

- 13.** Pantar, T. (2004). *Sodelovanje različnih udeležencev v upravljanju podjetij*. (diplomska naloga). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
- 14.** Semič, M. (2008). *Management velikih združitvev in prevzemov* (magistrska naloga). Maribor: Ekonomsko-Poslovna fakulteta.
- 15.** Splet informacij in priložnosti za izvoznike. *Organizacijske oblike družb*. Najdeno 23. julija 2017 na spletnem naslovu http://www.izvoznookno.si/Dokumenti/Podatki_o_drzavah/spanija/Poslovanje/Ustana_vljanje%20dru%C5%BEB%20in%20zaposlovanje_6068.aspx
- 16.** Statistični urad Republike Slovenije. (2014). *Podjetja 2014*. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
- 17.** Upravljanje kapitalskih družb. *Priročnik za člane nadzornih svetov in upravnih odborov*. Najdeno 22. oktobra 2017 na spletnem naslovu http://www.zdruzenje-nis.si/db/doc/upl/bajuk__dimitric_upravljanje_druz.pdf
- 18.** Zaveljcina, T.(2003). *Odnos študentov Ekonomske fakultete do velikih slovenskih podjetij* (diplomska naloga). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
- 19.** Zakon o gospodarskih družbah. *Uradni list RS št. 1 – NPB14*.